

**SOMLÓSZÖLŐS KÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATÁNAK EURÓPAI
UNIÓS FORRÁSBÓL MEGVALÓSULÓ
FEJLESZTÉSEINEK VIZSGÁLATA**

AZ ESETTANULMÁNY CÉLJA

Az Integritás Hatóság eljárásainak tapasztalataira építve esettanulmányaink célja, hogy támogassák az európai uniós források felhasználásában és a közpénzek kezelésében érintett szereplőket a korrupciós és összeférhetlenségi kockázatok felismerésében és kezelésében Magyarországon.

Az esettanulmányok egyben a korrupciós tudatosság növelését és a megelőzést is szolgálják. Segítik a szervezeti kockázatok azonosítását, valamint a megfelelő kontrollmechanizmusok kialakítását és megerősítését.

TARTALOM

Az eset összefoglalása

Az Integritás Hatóság vizsgálatának főbb megállapításai

Az ügy következményei

Figyelmeztető jelek és korrupciós kockázatok

A visszaélések hatásai

Az Integritás Hatóság javaslatai:

Lehetséges lépések a jogsértések megelőzése és feltárása érdekében

AZ ESET ÖSSZEFOGLALÁSA

Az Integritás Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) 2023. december 13-án bejelentés érkezett Somlósztőlös Község Önkormányzata által megvalósított, európai uniós forrásból finanszírozott projektek kapcsán. A bejelentés a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (a továbbiakban: TOP), valamint a Vidékfejlesztési Program (a továbbiakban: VP) keretében megvalósult fejlesztésekhez kapcsolódó közbeszerzési eljárások szabálytalanságának gyanúját vetette fel.

A bejelentő álláspontja szerint az uniós támogatások Kedvezményezettje a piaci ár igazolására az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplők körét irányított módon határozta meg, amelynek következtében a közbeszerzési eljárások eredménye előre meghatározott lehetett. A bejelentés szerint a kivitelezőként kiválasztott Buildmaxcorp Szociális Szövetkezet (a továbbiakban: Buildmaxcorp) a település polgármesterének érdekeltségi köréhez köthető, ami összeférhetlenségi és versenyjogi aggályokat vetett fel.

A Hatóság a bejelentés alapján szabályszerűségi és célvizsgálatot indított, amely során Somlósztőlös Község Önkormányzatának több, uniós finanszírozású projektjét vizsgálta. A Hatóság vizsgálata arra vonatkozott, hogy a Kedvezményezett milyen módon tett eleget a pályázati felhívásokban, a közbeszerzési törvényben és egyéb kapcsolódó jogszabályokban szabályozott, verseny tisztasági, összeférhetlenségi és a beszállító kiválasztására vonatkozó feltételeknek, valamint a piaci ár igazolására vonatkozó szabályoknak.

A vizsgálat hat olyan projektet érintett, amelyek összesített támogatási összege meghaladta a 418 millió forintot, és amelyek többsége közintézmények felújítására, bővítésére, illetve fejlesztésére irányult.

Az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény (a továbbiakban: Eufetv.) 18. § (3) bekezdésének megfelelően a Hatóság a vizsgálati eljárás során több, egymással összefüggő ellenőrzési lépést hajtott végre. Részletesen elemezte a projektekben részt vevő szállítók kiválasztási folyamatát és a lefolytatott közbeszerzési eljárásokat, illetve vizsgálta az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplőket (különös tekintettel az összeférhetlenségi helyzetekre és a verseny tisztaságára). A Hatóság emellett nyilatkozattételre hívta fel a projektekben ajánlattevőként, szállítóként vagy alvállalkozóként megjelenő szereplőket, valamint az összeférhetlenségi és versenyjogi szempontból jelenlévő kockázatokkal érintett Buildmaxcorp mindenkori ügyvezetőit.

A Hatóság a bejelentésben megfogalmazott, a verseny tisztaságát és az összeférhetlenség érvényesülését érintő aggályokat vizsgálata során megalapozottnak találta, és a feltárt szabálytalanságok alapján megállapította, hogy a folyamat több pontján rendszerszerű hiányosságok állnak fenn, amelyek ellentétesek a közbeszerzési eljárásokra, különösen a közbeszerzési verseny tisztaságára és az európai uniós támogatások felhasználására vonatkozó alapvető előírásokkal.

AZ INTEGRITÁS HATÓSÁG VIZSGÁLATÁNAK FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

- ➔ A vizsgált hat projekt közül öt esetében ugyanazon gazdasági szereplő (Buildmaxcorp) nyerte el a kivitelezési feladatokat, miközben a társaság az ajánlattételi felhívások időpontjában csak minimális erőforrásokkal (bevétel és alkalmazotti létszám hiánya vagy alacsony szintje) rendelkezett, mely miatt alapos gyanú merült fel arra, hogy helyette más, a közbeszerzési eljárásokban részt nem vett és összeférhetetlenséggel érintett gazdasági szereplő teljesített.
- ➔ A közbeszerzési eljárások során több projektben azonos gazdasági szereplőket hívtak fel ajánlattételre, annak ellenére, hogy azok korábban sem nyújtottak be ajánlatot, így a tényleges verseny nem valósult meg, egyes esetekben mindössze egy vagy két ajánlat érkezett csak.
- ➔ A vizsgálat több ponton összefonódásokat tárt fel az ajánlattevők, a kivitelező, valamint a projekt-előkészítésben részt vevő szereplők között, ideértve a tervező cégeket, szakembereket és a kedvezményezett önkormányzat vezetéséhez köthető személyeket is.
- ➔ A kiválasztott kivitelező gazdasági és működési körülményei – különösen az alacsony létszám, a releváns szakmai tapasztalat hiánya, valamint a polgármester családi érdekeltiségéhez fűződő kapcsolatok – alapján kétséges volt, hogy a közbeszerzések során ténylegesen független és teljesítésre képes gazdasági szereplők kerültek-e kiválasztásra.
- ➔ A projektek esetében az ajánlati árak és a becsült értékek között több esetben csupán minimális különbség mutatkozott (például néhány százezer forint), ami a piaci ár megállapításának megalapozottságát kérdőjelezi meg.
- ➔ A közbeszerzési eljárások során a verseny tisztaságát biztosító garanciális szabályok nem érvényesültek, különösen a megfelelő számú és alkalmas ajánlattevő kiválasztása, valamint az ajánlattevők közötti függetlenség biztosítása tekintetében.
- ➔ Egyes projektekben a becsült érték meghatározása nem független piaci ajánlatok alapján történt, továbbá olyan eset is feltárássra került, ahol egy ajánlatadó állítása szerint nem adott árajánlatot, ami annak hitelességét megkérdőjelezi.
- ➔ A feltárt körülmények alapján megalapozottan merült fel annak gyanúja, hogy a kivitelező kiválasztása nem tényleges versenyhelyzetben, hanem előzetesen befolyásolt módon történt, figyelemmel a személyi kapcsolatokra és az ajánlati folyamatok ismétlődő mintázataira.

AZ ÜGY KÖVETKEZMÉNYEI

A Hatóság a vizsgálata során feltárt körülmények alapján feljelentést tett a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál ismeretlen tettes ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (7) bekezdése szerinti költségvetési csalás bűntette, a Btk. 342. § (1) bekezdése szerinti közokirat-hamisítás bűntette, valamint a Btk. 345. § szerinti hamis magánokirat felhasználás vétségének gyanúja miatt.

A Hatóság emellett feljelentést tett a Btk. 376. §-a szerinti hűtlen kezelés bűntette, valamint a Btk. 420. §-a szerinti versenyt korlátozó megállapodás bűntettének gyanúja miatt.

A Hatóság a közbeszerzési jogsértések megállapítása és jogkövetkezmények alkalmazása érdekében a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXIII. törvény 152. § (1) bekezdés o) pontja alapján kezdeményezte a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárását öt közbeszerzési eljárás vonatkozásában. A Döntőbizottság az öt jogorvoslati eljárásban megállapította, hogy az Önkormányzat és az ajánlattevők is súlyosan megsértették a közbeszerzési törvény szabályait, különösen a versenytisztasági követelményeket, mely miatt bírsággal sújtotta őket. A Fővárosi Törvényszék álláspontja szerint is jogsértőek voltak a közbeszerzési eljárások, ezért elutasította az Önkormányzat és az ajánlattevők kereseteit, melyeket a Döntőbizottság határozatai ellen nyújtottak be. A Fővárosi Törvényszék ítéleteivel véglegesen, jogerősen, jogsértések megállapításával fejeződött be a közbeszerzési jogorvoslat.

A Hatóság továbbá az Eufetv. 24. § (3) bekezdése alapján szabálytalansági eljárások lefolytatását kezdeményezte az érintett irányító hatóságoknál, egyidejűleg javaslatot téve a szabálytalansággal érintett támogatások visszakövetelésére, illetve – indokolt esetben – a támogatási jogviszony megszüntetésére.

FIGYELMEZTETŐ JELEK ÉS KORRUPCIÓS KOCKÁZATOK

- ➔ A projektek kivitelezése során visszatérően ugyanaz a gazdasági szereplő került kiválasztásra, miközben a közbeszerzési eljárásokban tényleges verseny nem, vagy csak korlátozottan valósult meg.
- ➔ Az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplők köre több eljárásban változatlan maradt, annak ellenére, hogy korábban sem tettek ajánlatot, ami a verseny mesterséges fenntartására utalhat.
- ➔ Több esetben összefonódás volt azonosítható az ajánlattevők, a kivitelező, valamint a projektek előkészítésében és a becsült érték meghatározásában részt vevő szereplők között.
- ➔ A kiválasztott kivitelező gazdasági és működési jellemzői alapján kétséges volt, hogy a közbeszerzések során valóban független és teljesítésre alkalmas piaci szereplők kerültek kiválasztásra.
- ➔ Az ajánlatok és a becsült értékek közötti minimális eltérés több esetben arra utalt, hogy az ajánlattevők a projekt-előkészítéshez kapcsolódó információkhoz hozzáférhettek.
- ➔ A közbeszerzési és beszerzési eljárások során a piaci árak megalapozottsága nem volt igazolható, és felmerült annak kockázata, hogy a becsült értékek nem valós, független ajánlatokon alapultak.
- ➔ Egyes projektek esetében a becsült érték meghatározása során felhasznált ajánlatok függetlensége megkérdőjelezhető volt, illetve felmerült a nem hiteles ajánlatok alkalmazásának lehetősége is.
- ➔ Fennállt a veszélye annak, hogy a kivitelező kiválasztása nem valós piaci verseny eredményeként, hanem előzetesen befolyásolt módon történt.

A VISSZAÉLÉSEK HATÁSAI

A túlárazások, valamint a piaci viszonyoknak nem megfelelő költségmeghatározás következtében az európai uniós források felhasználása nem hatékonyan valósult meg, ez pedig sérti a közpénzek felelős, gazdaságos és eredményes felhasználásának elvét.

A közbeszerzési eljárások során tapasztalt verseny tisztasága sérelme, a verseny korlátozása, az ajánlattevők közötti összefonódások és az ezekből fakadó torzult árképzés, valamint a feltárt szabálytalanságok együttesen

azt eredményezték, hogy az uniós források felhasználása nem volt kellően hatékony, így a megvalósult projektek a kívánt mértékben nem járultak hozzá a közjólét növeléséhez.

A visszaélések társadalmi szinten is negatív hatásokat eredményezhetnek, mivel a források nem megfelelő felhasználása közvetve csökkenti a közszolgáltatások minőségét és elérhetőségét.

AZ INTEGRITÁS HATÓSÁG JAVASLATAI: LEHETSÉGES LÉPÉSEK A JOGSÉRTÉSEK MEGELŐZÉSE ÉS FELTÁRÁSA ÉRDEKÉBEN

- ➔ A közbeszerzési és beszerzési eljárások során biztosítani kell a valós verseny feltételeit, különösen az ajánlattevők függetlenségének tényleges érvényesülését.
- ➔ Indokolt a kivitelezők/ajánlattevők kiválasztásának körülményeit projektenként részletesen vizsgálni, különös tekintettel az egymás közötti, illetve a Kedvezményezett irányába fennálló esetleges összefonódásokra és érdekeltiségi viszonyokra.
- ➔ Szükséges annak ellenőrzése, hogy a közbeszerzések során a piaci áraknak való megfelelés követelménye ténylegesen teljesül-e.
- ➔ Ajánlott megvizsgálni az ajánlatok valóságtartalmát és megalapozottságát, különös figyelemmel az egymástól nem független ajánlattevőkre.
- ➔ A projektek megvalósítása (változásbejelentések, szerződésmódosítások, kifizetési kérelmek, szakmai beszámolók elbírálása, elfogadása, valamint helyszíni ellenőrzések időszakát is beleértve) során folyamatosan vizsgálni kell az érintett gazdasági szereplők működésének jogszerűségét, pénzügyi helyzetét és teljesítési képességét, különös tekintettel a folyamatban lévő végrehajtási, kényszerítési és felszámolási eljárásokra.

NE HUNYJ SZEMET! JELENTSD ONLINE!

Szerinted gyanúsan használják fel az EU-s pénzeket?

Az Integritás Hatóság célja, hogy biztosítsa az EU-s támogatások tisztességes és átlátható felhasználását. Ehhez azonban te is kellesz: tegyél bejelentést!

Néhány perc az egész – dokumentumokat is csatolhatsz, de minden személyes adat rejtve marad.

Anonim bejelentő felületünk: www.integritashatosag.whispli.com/lp/bejelentes

E-mail: bejelentes@integritashatosag.hu

**INTEGRITÁS
HATÓSÁG**

NÉZD MEG, HOGYAN DOLGOZHATUNK EGYÜTT EGY TISZTÁBB JÖVŐÉRT!

Ismerd meg az
Integritás Hatóság
munkáját.

1051 Budapest,
Széchenyi István tér 7-8.
www.integritashatosag.hu

